

Titel: Glossematik ældre og forelobige optegnelser, [Cenematics] 124-0060

Citation: "Glossematik ældre og forelobige optegnelser, [Cenematics] 124-0060", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_124-shoot-wacc-1992_0005_124_Cenematics_0060_p1_bP0_TB00003/facsimile.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

skilligt svagere, nemlig usus, brugen, sædvanen. Men synkronikeren vil hævde, at det, der foreligger i sproget som institution, er mere end en sædvanen, det er en tvang. Sprogudøvelsen er kun fri inden for visse grænser, nemlig kun inden for de grænser, som normen sætter.

Normen tillader altid en viss rigtighedsbredde, men heller ikke mere.

Hvis jeg f. ex. vil udtale det danske ord gigt, tillader normen mig at vælge mellem forskellige udtalensvarianter, som alle kan betragtes som lige gode, fordi de alle forstås lige godt. Bl. a. kan jeg enten udtale det med et virkeligt g paa tredje plads i ordet, det samme g eller med et k: /gikt/.

som paa første plads: /gigt/. Eller jeg kan udtale det med en hæmmelyd: /giet, giət/. Men hvis jeg gaar videre i afvigelserne og siger f. ex. gift, støder jeg an mod normen og løber en alvorlig risiko for at blive misforstået. I tysk ligger rigtighedsbredden anderledes paa dette punkt i systemet; hvis jeg paa tysk skal udtale ordet stiecken, gaar det ikke an at jeg erstatter k'et med hæmmelyden og siger stiechen.

Rigtighedsbredden er i hvert givet tilfælde bestemt af, hvor forvekslingsmulighederne ligger. Normen tillader mig at gøre hvad som helst undtagen at foranledige misforståelser. Men saa længe der ikke kan opstå misforståelser, er rigtighedsbredden ubegrænset. Norm og usus er derfor ikke det samme; normen er et snævrere begreb end usus. En udlænding, som taler dansk saaledes, at han bestandig benytter tungsids-r og jævnlig benytter stente g'er, og som gaar ind paa hotellet og bestiller et vuRelze, han følger ganske vist ikke den danske usus; for det danske rigssprogs usus kræver gennemført anvendelse af hals-r og af ustemt g. Men han kan derfor godt helt igennem følge den danske norm. Trods disse afvigelser kan han blive forstået til fuldkommenhed, og hans grammatik kan være i mønstergyldig orden.

[gixt]